

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

**PİYASALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
AÇIK PİYASA İŞLEMLERİ MÜDÜRLÜĞÜ**

AÇIK PİYASA İŞLEMLERİ UYGULAMA TALİMATI

**ANKARA
NİSAN, 2004**

İÇİNDEKİLER

I.	KAPSAM.....	1
II.	AMAÇ VE YASAL DAYANAK.....	1
III.	AÇIK PİYASA İŞLEMLERİNE KATILMA KOŞULLARI.....	2
	A- BANKALAR.....	2
	B- ARACI KURUMLAR	3
IV.	AÇIK PİYASA İŞLEM ÇEŞİTLERİ.....	4
V.	AÇIK PİYASA İŞLEMLERİNDE UYGULANAN YÖNTEMLER....	6
	A- KOTASYON.....	6
	B- İHALE.....	6
	C- İSTANBUL MENKUL KIYMETLER BORSASI BÜNYESİNDE BULUNAN PİYASALARDA YAPILAN İŞLEMLER.....	12
VI.	AÇIK PİYASA İŞLEMLERİ ÇALIŞMA ESASLARI.....	12
VII.	AÇIK PİYASA İŞLEMLERİ TEMİNAT SİSTEMİ.....	17
	A- GENEL ESASLAR.....	17
	B- TEMİNATLARA İLİŞKİN ESASLAR.....	19
	C- TEMİNAT İSKONTO ORANLARI.....	21
VIII.	AÇIK PİYASA İŞLEMLERİNDE KULLANILACAK FORMÜLLER VE ÖRNEKLER.....	22
IX.	EKLER.....	27
	1- AÇIK PİYASA İŞLEMLERİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ (BANKALAR)	
	2- AÇIK PİYASA İŞLEMLERİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ (ARACI KURUMLAR)	
	3- BANKA/ARACI KURUM TANITIM FORMU	

AÇIK PİYASA İŞLEMLERİ UYGULAMA TALİMATI

I. KAPSAM

Açık Piyasa İşlemleri Uygulama Talimatı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Piyasalar Genel Müdürlüğü, Açık Piyasa İşlemleri Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen ve açık piyasa işlemleri kapsamında yer alan Türk lirası karşılığı menkul kıymet kesin alım, kesin satım, geri satım vaadi ile alım (repo), geri alım vaadi ile satım (ters repo) ve likidite senetleri ihraç/erken itfa işlemlerine ilişkin düzenlemeleri ve işlemlere taraf olan kuruluşların uymaları gereken kuralları içermektedir. Bu talimatta özel bir kuralın bulunmadığı hususlarda bankacılık sisteminde geçerliliğini koruyan genel kabul görmüş kurallar ve standartlar uygulanacaktır.

Bu talimat, 12 Nisan 2004 tarihinden itibaren geçerli olacaktır. Yetkili kuruluşların, açık piyasa işlemlerine devam edebilmeleri için mevcut Geri Alım-Geri Satım Genel Sözleşmesi'ni 7 Mayıs 2004 tarihine kadar "Açık Piyasa İşlemleri Çerçeve Sözleşmesi" ile yenilemeleri gerekmektedir.

II. AMAÇ VE YASAL DAYANAK

Açık piyasa işlemlerinin amacı, 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun 52 nci maddesi uyarınca, para politikasının hedefleri çerçevesinde, para arzının ve ekonomideki likiditenin düzenlenmesidir. Açık piyasa işlemlerinin genel çerçevesi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun 52 nci ve 56 ncı maddelerinde belirtilmiştir.

Madde 52-

Banka, para politikasının hedefleri çerçevesinde, para arzının ve ekonominin likiditesinin etkin bir şekilde düzenlenmesi amacıyla, Türk Lirası karşılığında menkul kıymet kesin alım satımı, geri alım vaadi ile satım ve geri satım vaadi ile alım işlemleri, menkul kıymetlerin ödünç alınıp verilmesi, Türk Lirası depo alınması ve verilmesi gibi açık piyasa işlemlerini yapabilir ve bu işlemlere aracılık edebilir. Bankaca başvurulacak açık piyasa işlemleri ile bu işlemlerle ilgili usul ve esaslar,

açık piyasa işlemlerine konu olacak yüksek likiditeye sahip ve az riskli araçlar Bankaca belirlenir.

Banka, açık piyasa işlemleri çerçevesinde kendi nam ve hesabına vadesi 91 günü aşmayan, ikincil piyasada alınıp satılabilen likidite senetleri ihraç edebilir. Ancak, likidite senetlerinin devamlı bir alternatif yatırım aracı olma niteliği kazanmasının engellenmesi, ihraçlarının sadece açık piyasa işlemlerinin etkinliğinin artırılması amacıyla sınırlı tutulması hususları göz önünde bulundurulur. Bankanın geri alım vaadi ile satım ve geri satım vaadi ile alım işlemleri ile Türk Lirası depo işlemlerinin anlaşma süresi 91 günü aşamaz, sürenin başlangıcı işlemlerin valör tarihidir.

Banka, bu madde kapsamına giren işlemlerle ilgili kurum ve kuruluşları; bankalar ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na göre belirlenen aracı kurumlar arasından işlemin özelliğini göz önünde bulundurarak tespit etmeye yetkilidir.

Açık piyasa işlemleri, yalnızca para politikası amaçları için yürütülür ve Hazineye, kamu kurum ve kuruluşları ile diğer kurum ve kuruluşlara kredi amacıyla yapılamaz.

Madde 56-

Banka, Hazine ile kamu kurum ve kuruluşlarına avans veremez ve kredi açamaz, Hazine ile kamu kurum ve kuruluşlarının ihraç ettiği borçlanma araçlarını birincil piyasadan satın alamaz.

Banka, bu Kanunla yetki verilen işlemler dışında avans veremez ve kredi açamaz, vereceği avans ve açacağı kredi teminatsız veya karşılıksız olamaz, her ne şekilde olursa olsun kefil olamaz ve doğrudan kendisi ile ilgili işlemler dışında teminat veremez.

III. AÇIK PİYASA İŞLEMLERİNE KATILMA KOŞULLARI

Merkez Bankasınca gerçekleştirilecek açık piyasa işlemlerine taraf olmak isteyen kuruluşların aşağıdaki koşulları yerine getirmiş olmaları gerekmektedir:

A- BANKALAR :

i) Merkez Bankası bünyesinde faaliyet gösteren Bankalararası Para Piyasasına taahhütname imzalanarak taraf olunması,

ii) Merkez Bankası İstanbul Şubesi nezdinde Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS) Serbest Depo Taahhütnamesi'ni imzalayarak DİBS Serbest Deposu tesis ettirilmesi ya da Elektronik Menkul Kıymet Transferi (EMKT) sistemine üye olunması,

iii) "Açık Piyasa İşlemleri Çerçeve Sözleşmesi"nin imzalanarak iki kopya halinde Merkez Bankasına ibrazı ile bu kopyalardan birinin Merkez Bankası yetkililerince imzalanarak bankaya iade edilmiş olması,

iv) Banka tanıtım formunun düzenlenerek Açık Piyasa İşlemleri Müdürlüğüne tevdi edilmiş olması.

B- ARACI KURUMLAR :

i) Sermaye Piyasası Kanunu'nun 30 uncu maddesinde sayılan sermaye piyasası faaliyetlerinden;

- Halka arza aracılık,
- Alım-satıma aracılık,
- Portföy yöneticiliği,
- Yatırım danışmanlığı,
- Menkul kıymetlerin geri alım veya satım taahhüdü ile alım-satımı faaliyeti

(repo ve ters repo işlemleri)

konularında Sermaye Piyasası Kurulundan (SPK) yetki belgesi almış olmaları ve bunu tevsik etmeleri,

ii) Ödenmiş sermayelerinin asgari 6 trilyon Türk lirası olması, daha sonra da Merkez Bankasınca belirlenecek asgari sermaye tutarına yükseltmeleri,

iii) Merkez Bankası nezdindeki Devlet İç Borçlanma Senetleri Bloke Deposunda Resmi Gazete fiyatları ile değerlendirilmiş, ödenmiş sermayelerinin en az % 10'unu karşılayacak tutarda DİBS bulundurmaları,

iv) Merkez Bankasınca teknik bilgi, donanım ve yönetim kalitesi açısından yeterli bulunmaları,

v) "Açık Piyasa İşlemleri Çerçeve Sözleşmesi"nin imzalanarak iki kopya halinde Merkez Bankasına ibrazı ile bu kopyalardan birinin Merkez Bankası yetkililerince imzalanarak aracı kuruma iade edilmiş olması,

vi) Aracı kurum tanıtım formunun düzenlenerek Merkez Bankasına tevdi edilmiş olması.

Bu koşulları yerine getirebilen aracı kurumların, açık piyasa işlemleri yapabilmeleri için, Merkez Bankasınca kendilerine tahsis edilecek genel işlem limiti “Açık Piyasa İşlemleri Teminat Sistemi” bölümünde ayrıntıları anlatılan, teminat tür ve oranları üzerinden belirlenecektir.

Yukarıdaki sözü edilen şartların yerine getirilmiş olması, Merkez Bankasının banka ya da aracı kurumlarla işlem yapma zorunluluğu anlamına gelmemektedir. Bu talimat çerçevesinde belirtilen ya da piyasada geçerli genel kabul görmüş işlem kural ve standartlarına uymayan kuruluşların açık piyasa işlemleri yapma yetkisi, Merkez Bankasınca belli bir süre için askıya alınabilir ya da kesin olarak iptal edilebilir.

Ayrıca, Merkez Bankası gerekli gördüğü hallerde, sadece bazı kuruluşları bu talimat çerçevesinde belirlenen açık piyasa işlemlerini yapmaya davet edebilir.

IV. AÇIK PIYASA İŞLEM ÇEŞİTLERİ

Bu talimat çerçevesinde gerçekleştirilecek açık piyasa işlemleri aşağıdadır. Mevcut uygulamada, likidite senetleri ihraç ve erken itfa işlemleri dışındaki işlemler, sadece DİBS karşılığı gerçekleştirilir. Başka kıymetlerin de açık piyasa işlemlerine kabul edilmesine karar verilmesi halinde, ayrıca duyuru yapılacaktır. İşlemlerde kullanılacak hesaplama yöntemleri VIII. Bölüm’de detaylı olarak açıklanmıştır.

A- Kesin (Doğrudan) Alım: Bu işlem, tedavülde bulunan kıymetlerin, işlem tarihinde belirlenmiş fiyat üzerinden işlem valöründe Merkez Bankasınca açık piyasa işlemi yapmaya yetkili kuruluşlardan satın alınması işlemidir. Merkez Bankasınca satın alınan kıymetlerin bedeli işlem valöründe, kıymet ilgili Merkez Bankası hesaplarına aktarıldığında, ilgili kuruluşların Elektronik Fon Transferi (EFT) hesaplarına ya da Merkez Bankası nezdindeki mevduat hesaplarına alacak kaydedilerek, kuruluşlara kalıcı likidite sağlanır. Genellikle, piyasada kalıcı likidite sıkışıklığı olduğunda tercih edilen bir açık piyasa işlemi çeşididir.

B- Kesin (Doğrudan) Satım: Bu işlem, açık piyasa işlemleri portföyündeki mevcut kıymetlerin, işlem tarihinde belirlenmiş fiyat üzerinden işlem valöründe Merkez Bankasınca açık piyasa işlemleri yapmaya yetkili kuruluşlara satılması işlemidir. Satılan kıymetlerin bedeli Merkez Bankasının ilgili hesabına yatırıldığında,

kıymetler satın alan kuruluşların EMKT sistemindeki ya da Merkez Bankası İstanbul Şubesi nezdindeki serbest depolarına aktarılır. Böylece, ilgili kuruluşların toplam rezervleri kalıcı olarak azaltılır. Genellikle piyasada kalıcı likidite fazlası olduğunda tercih edilen bir açık piyasa işlemi çeşididir.

C- Geri Satım Vaadi ile Alım (Repo): Repo işlemi, genellikle piyasada likidite sıkışıklığının geçici olduğu durumlarda, bankacılık sistemi likiditesinin geçici süre için artırılması amacıyla kullanılır. Bu işlemde, Merkez Bankası açık piyasa işlemleri yapmaya yetkili kuruluşlardan, işlem tarihinde sözleşme yaparak işlem valöründe belirlenen fiyat üzerinden, ilerideki bir tarihte geri satmak taahhüdüyle kıymet satın alır. Geri satım fiyatı, alış işleminin valör tarihinde belirlenir. İşleme taraf kuruluş da işlem vadesinde repo işlemine konu kıymeti satın almayı taahhüt eder. İşlemin valör tarihinde repo işlemlerine konu kıymetler Merkez Bankası hesaplarına aktarıldığında, alım bedeli ilgili kuruluşların EFT hesaplarına ya da Merkez Bankası İstanbul Şubesi nezdindeki mevduat hesaplarına alacak kaydedilir. Repo işleminin vadesinde, işlem valöründe belirlenen fiyat üzerinden hesaplanan satış bedeli ilgili kuruluşlar tarafından ilgili Merkez Bankası hesabına yatırıldığında, kıymetler ilgili kuruluşun EMKT sistemindeki ya da Merkez Bankası İstanbul Şubesi nezdindeki serbest depolarına iade edilir. Repo işlemlerinin vadesi 91 günü aşamaz.

D- Geri Alım Vaadi ile Satım (Ters Repo): Ters repo işlemi, genellikle piyasada geçici likidite fazlasının olduğu durumlarda, fazla likiditenin çekilmesi amacıyla yapılan bir işlemidir. Bu işlemde, Merkez Bankası portföyündeki kıymetleri, açık piyasa işlemleri yapmaya yetkili kuruluşlara, işlem tarihinde sözleşme yaparak işlem valöründe belirlenen fiyat üzerinden, ilerideki bir tarihte geri almak taahhüdüyle satar. Geri alım fiyatı, satış işleminin valöründe belirlenir. İşleme taraf kuruluş da işlem vadesinde ters repo işlemine konu kıymeti Merkez Bankasına satmayı taahhüt eder. Satış bedeli Merkez Bankasının ilgili hesabına yatırıldığında, ters repo konusu kıymetler ilgili kuruluşun EMKT sistemindeki ya da Merkez Bankası İstanbul Şubesi nezdindeki serbest depolarına aktarılır. Ters repo işleminin vadesi geldiğinde, kıymetler işlem valöründe belirlenen fiyattan geri alınarak, alım bedeli ilgili kuruluşların EFT hesaplarına ya da Merkez Bankası İstanbul Şubesi nezdindeki mevduat hesaplarına aktarılır. Ters repo işlemlerinin vadesi 91 günü aşamaz.

E- Likidite Senetleri İhraç/Erken İtfa: Merkez Bankası para politikasının etkinliğini artırmak amacıyla, piyasadaki fazla likiditenin çekilmesine yönelik olarak

kullanılacak bir araçtır. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun 52 nci maddesine göre, Merkez Bankası, kendi nam ve hesabına vadesi 91 günü geçmeyen likidite senetleri ihraç edebilir. Likidite senetleri ikincil piyasada da alınıp satılabilecektir. Merkez Bankası, gerekli gördüğü hallerde likidite senetlerini geri satın alabilecek, diğer bir deyişle erken itfa edebilecektir.

V. AÇIK PİYASA İŞLEMLERİNDE UYGULANAN YÖNTEMLER

Bu genelge kapsamındaki açık piyasa işlemleri, piyasa koşulları dikkate alınarak, kotasyon ya da ihale yöntemiyle gerçekleştirilebilir. İşlemlerin hangi yöntemle gerçekleştirileceği Merkez Bankasınca belirlenir.

A- KOTASYON :

Kotasyon yönteminde;

- kesin alım/satım ve likidite senetleri ihraç/erken itfa işlemlerinde alımı ve satımı yapılacak kıymetlerin tanım ve fiyatları,
- repo ve ters repo işlemlerinde ise vade ve faiz oranları

ile bu işlemlere ilişkin işlem tutarları Merkez Bankasınca belirlenir.

İşlem yapmaya yetkili kuruluşlar, isterlerse Merkez Bankasınca belirlenecek fiyatlardan/faiz oranlarından söz konusu işlemleri gerçekleştirebilirler.

Merkez Bankası, kotasyon işlemlerine ilişkin bilgileri, aşağıda belirtilen Reuters sayfalarında ilan edebileceği gibi, gerekli görmesi halinde, kendi belirleyeceği kuruluşlarla doğrudan da kotasyon yoluyla işlem gerçekleştirebilir.

B- İHALE :

Merkez Bankası, işlem fiyatlarının/faiz oranlarının piyasa koşullarına göre belirlenmesi amacıyla işlemlerini ihale yöntemi ile gerçekleştirebilir. Merkez Bankası, aşağıdaki ihale yöntemlerinde, ihale miktarını önceden ilan edebileceği gibi, teklifler alındıktan sonra da belirleyebilir. İhalelere ilişkin temel bilgiler aşağıdadır:

i) İhale Çeşitleri:

- a) **Miktar İhalesi:** Bu ihale yönteminde;

- kesin alım/satım ve likidite senetleri ihraç/erken itfa işlemlerinde kıymet tanımı (ISIN) ile alış/satış fiyatı,
- repo ve ters repo işlemlerinde ise işlem vadesi ile faiz oranı,

Merkez Bankasınca belirlenir. Gelen teklifler, ihale miktarından az veya eşit ise tekliflerin hepsi kazanır. Ancak, gelen tekliflerin ihale miktarını aşması durumunda, ihale tutarı kuruluşlara, ihale tutarının toplam teklif tutarına oranı ile her bir kuruluşun toplam teklifinin çarpılması yoluyla dağıtılır.

b) Son Fiyat İhalesi: Bu ihale yönteminde, ihale tutarı Merkez Bankasınca belirlenir. İhale teklifleri;

- kesin alım ve likidite senedi erken itfa ihalelerinde en düşük fiyattan en yüksek fiyata, kesin satım ve likidite senedi ihraç ihalelerinde en yüksek fiyattan en düşük fiyata,
- repo ihalelerinde en yüksek faiz oranından en düşük faiz oranına, ters repo ihalelerinde ise en düşük faiz oranından en yüksek faiz oranına

doğru sıralanır. İhalede satılmak istenen tutara ulaşmaya kadar olan ön sıralardaki teklifler ihaleyi kazanmış, diğerleri ise ihaleyi kaybetmiş sayılırlar. İhaleyi kazananların hepsine uygulanacak fiyat/faiz oranı, ihaleyi kazanan en son teklifin fiyatı/faiz oranı olur. İhalede kazanan en son teklif ile ihale tutarı aşıyor ise bu teklifin ihale tutarını dolduran kısmı ihaleyi kazanmış sayılır. İhalenin kesildiği fiyattan/faiz oranından birden fazla teklif varsa, kalan kısım, dağıtılacak kısmın son fiyattaki/faiz oranındaki teklif toplamına oranı dikkate alınarak katılımcılara pay edilir.

c) Geleneksel İhale Yöntemi: Bu ihale yönteminde ihaleyi kazananların işlemleri, kendi teklif fiyatlarından/faiz oranlarından gerçekleştirilir. Bu yöntemde son fiyat ihalesinde olduğu gibi, teklifler;

- kesin alım ve likidite senedi erken itfa ihalelerinde en düşük fiyattan en yüksek fiyata, kesin satım ve likidite senedi ihraç ihalelerinde en yüksek fiyattan en düşük fiyata doğru,
- repo ihalelerinde en yüksek faiz oranından en düşük faiz oranına, ters repo ihalelerinde ise en düşük faiz oranından en yüksek faiz oranına

doğru sıralamaya tabi tutulur. Tüm işlemlerde, Merkez Bankasınca öngörülen tutara ulaşmaya kadar olan ön sıralardaki teklifler ihaleyi kazanmış, diğerleri ise ihaleyi kaybetmiş sayılırlar. İhalede kazanan son teklif ile ihale tutarı aşıyor ise, bu teklifin

ihale tutarını dolduran kısmı ihaleyi kazanmış sayılır. İhalenin kesildiği fiyattan/faiz oranından birden fazla teklif bulunuyor ise, kalan kısım, dağıtılacak kısmın son fiyattaki/faiz oranındaki teklif toplamına oranı dikkate alınarak katılımcılara pay edilir.

Tüm ihale işlemlerinde sınırda kazanan tekliflere dağıtılacak miktar, dağıtım sonrasında en yakın 1 milyar Türk lirası katına yuvarlanır.

ii) İhalelerin İlanı:

Merkez Bankası, ihale bilgilerini piyasaya;

- a) Reuters servisi,
- b) EFT

aracılığı ile duyurur. Duyuru, yukarıdaki araçlardan biri ya da ikisi bir arada kullanılmak suretiyle yapılabilir.

İhale duyurusu hangi yöntemle yapılırsa yapılsın aşağıdaki bilgileri içerir:

- İhale numarası,
- İhalesi yapılan işlem türü (kesin alım, kesin satım, repo, ters repo, likidite senetleri ihracı ya da erken itfası),
- İhale tutarı (kesin alım/satım ve likidite senetleri ihraç/erken itfa işlemlerinde nominal tutar, repo ve ters repo işlemlerinde işlem valöründeki Türk lirası tutarı olup, ihale duyurusunda belirtilen tutar bir gösterge niteliğindedir. Merkez Bankası, bu tutara bağlı kalmayabilir veya ihale tutarını ilan etmeyebilir),
- İhale tarih ve saati (en son teklif verme zamanı),
- İşlem valörü,
- Menkul kıymet tanımı (kesin alım/satım ve likidite senedi ihraç/erken itfa işlemlerinde) / işlem vadesi (repo ve ters repo işlemlerinde),
- Teklif verme şekli (EFT ya da telefon),
- İhale şekli (miktar, son fiyat veya geleneksel ihale yöntemi),

Yukarıdaki bilgileri içeren ihale duyurusunun yapılması ile ihale saati arasında yetkili kuruluşlara karar verebilmeleri ve tekliflerini hazırlayabilmeleri için uygun

zaman aralığı bırakılmaya özen gösterilir. Ancak, bu zaman aralığı, Gün İçi Repo İhalelerinde, çeyrek saatlerle ifade edilebilir.

iii) İhale Tekliflerinin Alınması:

Yetkili kuruluşların, ihale gününde en son teklif verme saatine kadar tekliflerini Açık Piyasa İşlemleri Müdürlüğüne iletmeleri gerekmektedir. Ayrıca tekliflerin iletilme biçiminin ihale duyurusunda yer aldığı şekilde olması ve tekliflerin, ister EFT aracılığı ile ister telefonla verilsin, aşağıdaki bilgileri mutlaka içermesi gerekmektedir:

- İhale numarası,
- Teklifi veren yetkili kuruluş,
- Teklif edilen tutar (kesin alım/satım ve likidite senedi ihraç/erken itfa işlemlerinde nominal değer, repo ve ters repo işlemlerinde Türk lirası tutarı olarak 1 trilyon Türk lirası ve katları)
- Fiyat (kesin alım/satım ve likidite senedi ihraç/erken itfa işlemlerinde kuruşsuz, TL.100.000,- nominal değer için)/ Faiz oranı (repo ve ters repo işlemlerinde (xx,xx)),
- Repo işlemlerinde, işleme konu kıymet tanımı (ISIN).

Merkez Bankasınca ihale tekliflerinin telefonla alınması halinde, tekliflerin Merkez Bankasına açık piyasa işlemleri yapma yetkisi bulunan kişilerce verilmesi zorunludur. Teklif bilgilerine ilişkin çıkacak her türlü uyuşmazlıkta, telefon görüşmelerinin bant kayıtları esas alınır, sorunun çözülememesi durumunda Merkez Bankası kayıtları geçerli olur.

İhale saatinden sonra verilen ve/veya yukarıdaki bilgileri doğru şekliyle içermeyen teklifler değerlendirmeye alınmaz. Bu nedenle, saatlerin EFT merkezi saatine uygunluğunun sağlanması gerekmektedir. Saatlerde farklılık olması durumunda EFT merkezi saati esas alınır.

EFT sistemi ile gönderilecek açık piyasa işlemlerine ilişkin ihale teklif mesajları (HABR-TKLF), Merkez Bankası Bilgi İşlem Genel Müdürlüğü talimatlarına uygun olarak hazırlanır. EFT mesajındaki bilgilerin yanlış olmasından, yanlış alana girilmesinden, hiç girilmemesinden veya başka yanlışlıklardan doğacak sonuçlar teklifi gönderene aittir.

EFT sistemi aracılığı ile alınacak tekliflerde;

- İhale kodu ve/veya numarasının yanlış olması,
- Teklif türünün yanlış olması,
- Teklif tutarının, en az tutar ve katlarında olmaması,
- Kesin alım/satım ve likidite senedi ihraç/erken itfa işlemlerinde fiyat yerine faiz oranı belirtilmesi,
- Repo işlemlerinde işleme konu kıymet tanımının (ISIN) bildirilmemesi ya da yanlış bildirilmesi,

halinde teklifler değerlendirmeye alınmaz.

Mükerrer teklif gönderilmesi durumunda, ayırım yapılmaksızın tekliflerin hepsi değerlendirmeye alınır. EFT sistemi ile gönderilen tekliflere ilişkin olarak, daha sonra yapılacak düzeltme talepleri kabul edilmez.

İhale teklifleri EFT ile istenildiğinde, diğer iletişim araçları ile verilen teklifler kabul edilmez. Ancak, ihale katılımcılarının kendi sistemlerinde ya da EFT merkezinde bir sorun olması ve bunun EFT merkezince teyit edilmesi durumunda teklifler telefon ile alınabilir. EFT üyesi olmayan kuruluşlar, ihalelerde tekliflerini telefon ile verebilir.

EFT sistemini kullanarak teklif verecek aracı kurumların, mesaj gönderiminden önce Açık Piyasa İşlemleri Müdürlüğü ile telefonla temas kurarak, ilgili depo hesaplarında bulunan teminatlar esas alınarak belirlenen işlem yapma limitleri için mutabakat sağlamaları gerekir. İşlem yapma limitini aşan teklifler değerlendirmeye alınmaz. Değerlendirmeye alınmayacak teklifler; kesin satım ve likidite senedi ihraç/repo ihalelerinde en düşük fiyatlı/faizlilerden, kesin alım ve likidite senedi erken itfa/ters repo ihalelerinde en yüksek fiyat/ faizlilerden seçilir. İşlem yapma limitini aşan teklif göndermeyi tekrarlayan aracı kurumların tekliflerinin tamamı ihale dışı bırakılabilir.

iv) İhale Sonuçlarının İlanı:

Kesin alım/satım ile likidite senetleri ihraç/erken itfasına ilişkin ihalelerin sonuçları Reuters servisinin CBTM, repo ve ters repo ihalelerinin sonuçları da CBTG sayfasında aşağıdaki bilgileri içerecek şekilde ilan edilir.

- Toplam teklif tutarı,

- İhaleyi kazanan teklif tutarı,
- Ortalama fiyat (kesin alım/satım ve likidite senetleri işlemlerinde),
- Ortalama faiz oranı (repo ve ters repo işlemlerinde),
- İhaleyi kazanan en yüksek ve en düşük fiyatlar (kesin alım/satım ve likidite senetleri işlemlerinde),
- İhaleyi kazanan en yüksek ve en düşük faiz oranları (repo ve ters repo işlemlerinde).

İhale sonuçlarına göre ihaleyi kazanan kuruluşlara işlemlere ilişkin teyit bilgileri EFT ya da faks aracılığıyla gönderilir.

v) İhalelere İlişkin Diğer Hususlar:

a) Aynı gün içinde birden fazla tanım ve vade için ihale açılabilir.

b) Merkez Bankası, uygun görmesi halinde, ihalelerde oluşacak ortalama fiyat veya faiz oranı üzerinden;

- Kesin alım ve likidite senetleri erken itfa ihalelerinde ağırlıklı ortalama fiyatın altında,
- Kesin satım ve likidite senetleri ihraç ihalelerinde ağırlıklı ortalama fiyatın üstünde,
- Repo ihalelerinde ağırlıklı ortalama faiz oranının üstünde,
- Ters repo ihalelerinde ağırlıklı ortalama faiz oranının altında

teklif veren katılımcılara en fazla bu tekliflerinin toplam tutarı ile sınırlı kalmak üzere opsiyon kullanabilir. Opsiyon kullanımı söz konusu olduğu takdirde, opsiyon duyurusu ihale sonuçları ile birlikte yapılır. Aksine bir duyuru olmadığı sürece, toplam opsiyon tutarı, ihale tutarının % 25'i ile sınırlıdır. Opsiyon tekliflerinin toplam opsiyon limitini geçmesi halinde, ihale sıralamasındaki teklif miktarlarına göre dağıtım yapılır.

c) Yukarıda açıklanan hususların yanı sıra Merkez Bankası, kesin alım, kesin satım, likidite senetleri ihraç/erken itfa, repo ve ters repo ihalelerinde ihale tutarlarını, ihale sonuçlarına göre istediği şekilde belirleyebileceği gibi ihaleyi iptal etme hakkına da sahiptir.

**C- İSTANBUL MENKUL KIYMETLER BORSASI (İMKB)
BÜNYESİNDE BULUNAN PİYASALARDA YAPILAN İŞLEMLER:**

Merkez Bankasınca İMKB nezdinde kurulu bulunan piyasalarda işlem yapılması halinde, işlemlerde İMKB tarafından söz konusu piyasalarda uygulanan işlem kuralları geçerlidir.

VI. AÇIK PİYASA İŞLEMLERİ ÇALIŞMA ESASLARI

A- İşlem Saatleri: İşlemler saat 10:00 – 16:00 arasında gerçekleştirilir. Aynı gün valörlü standart ihaleler saat 11:00'de gerçekleştirilirken, para piyasası faiz oranlarında aşırı dalgalanmayı gidermek amacıyla Gün İçi Repo İhaleleri çalışma saatleri arasında herhangi bir anda ilan edilerek, kısa sürede teklifler alınmak suretiyle gerçekleştirilebilecektir. Kuruluşlar yükümlülüklerini saat 16:00'ya kadar yerine getirmek zorundadır. Ancak piyasa koşullarına göre Merkez Bankasınca çalışma saatlerinde değişiklik yapılması söz konusu olabilir. Bu çerçevede, yükümlülüklerin yerine getirilme süresi EFT kapanış saatine kadar uzatılabilir.

B- Ayırıştırılmış kuponlu kıymetler repo/ters repo işlemlerinde ayırıştırılmış hali ile anapara ve kupon olarak ayrı ayrı kullanılır, birlikte kullanılamaz.

C- Repo ve ters repo işlemlerinde kullanılan kıymetlerin vadesi, repo/ters repo işlemleri vadesinden en az 1 gün fazla olmak zorundadır. Ancak, Merkez Bankası zorunlu durumlarda, vadesi repo vadesine rastlayan kıymetlerin de repo işlemlerinde kullanılmasına izin verebilir. Kupon ödemesi repo/ters repo işlemi dönemine ya da vadesine rastlayan kıymetler repo/ters repo işlemlerinde kullanılamaz.

D- Repo ve ters repo işlemlerinde, işleme konu kıymetlerin Resmi Gazete fiyatları baz alınır. Repo işlemlerinde; işleme konu kıymetlerin Resmi Gazete fiyatı repo geri satış fiyatı olarak belirlendikten sonra, söz konusu fiyattan işlem faizi düşülerek repo alış fiyatı belirlenir. Ters repo işlemlerinde ise, işleme konu kıymetlerin Resmi Gazete fiyatı ters repo satış fiyatı olarak belirlenirken, ters repo alış fiyatı söz konusu fiyata işlem faizi eklenerek hesaplanır.

E- Faiz oranlarını tam olarak yansıtması amacıyla, repo alış fiyatları ile ters repo geri alış fiyatları, 5 haneli küsuratlı (örneğin 75.357,11657) olarak belirlenir. En son hane en yakın tam sayıya yuvarlanır.

F- Açık piyasa işlemlerinde kıymet transferleri, EMKT sistemi depo (EMKT üyesi olmayan bankaların serbest depo) hesapları üzerinden gerçekleştirilir. İşlemler aracı kurumlarla gerçekleştirildiğinde, kıymet teslimi ilgili aracı kurumun Takasbank hesabı üzerinden gerçekleştirilir.

G- Açık piyasa işlemlerinde kıymet teslimi ile ödeme eş zamanlı olarak gerçekleştirilir. Diğer bir deyişle, Merkez Bankasının alım niteliğindeki işlemlerinde kıymetler teslim alınmadan bedelin ödenmesi, satım niteliğindeki işlemlerinde ise bedelin alınmadan kıymet tesliminin yapılması söz konusu değildir.

H- Kotasyon yolu ile yapılan açık piyasa işlemleri, işleme taraf olan kuruluş yetkilisinin telefonda işlemi talep etmesi ve Merkez Bankası Açık Piyasa İşlemleri Müdürlüğü yetkilisinin onay vermesi ile gerçekleşmiş sayılır. Çıkacak uyumsuzlukların çözümünde Merkez Bankası işlem ve telefon kayıtları esas alınır.

I- Açık piyasa işlemleri çerçevesinde yapılan herhangi bir işlem sonucunda, kuruluşlar, taahhüt ettikleri yükümlülükleri zamanında yerine getirmek zorundadırlar. Taahhüt edilen yükümlülükler zamanında yerine getirilemediği takdirde, Açık Piyasa İşlemleri Çerçeve Sözleşmesi'ndeki yaptırımlar uygulanır. Ancak, bu yaptırımlar uygulanıncaya kadar, ilgili bankanın Bankalararası Para Piyasasındaki borç alabilme limitinin uygun olması durumunda, bu borç karşılığı kıymetler Bankalararası Para Piyasası teminatları arasına dahil edilerek söz konusu bankaya Merkez Bankası nezdindeki hesaplarının negatif bakiye vermesi imkanı tanınabilir. Ancak, bankalar kullandıkları bu imkan karşılığında ortaya çıkan negatif bakiyeleri üzerinden Merkez Bankası Bankalararası Para Piyasası Müdürlüğünde geçerli cezai yaptırımlara tabi tutulurlar.

J- Ters repo ve repo işlemleri 91 günü aşmamak kaydıyla herhangi bir vadede yapılabileceği gibi, ileri valörle işlem yapmak da mümkündür.

K- Reuters Servislerinin Kullanılması: Açık piyasa işlemleri duyurularının yapıldığı Merkez Bankasına tahsis edilmiş Reuters sayfaları aşağıdaki gibidir:

Repo/ters repo işlemleri ilanı : CBTF

Repo/ters repo işlem sonuçları : CBTG

Kesin alım/kesin satım ve likidite senetleri işlemleri ilanı : CBTL

Kesin alım/kesin satım ve likidite senetleri işlem sonuçları: CBTM

L- Açık piyasa işlemleri çerçevesinde Merkez Bankası ile gerçekleştirilen repo işlemlerinin vadesinde oluşan faiz üzerinden gelir vergisi tevkifatı işleme taraf

olan kuruluş tarafından kesilerek Merkez Bankasına net ödeme yapılır, ters repo işlemlerinin vadesinde ise söz konusu gelir vergisi tevkifatı Merkez Bankası tarafından yapılarak işleme taraf olan kuruluşa net tutar ödenir. Faizler üzerinden yapılan gelir vergisi tevkifatına ilişkin bilgiler kesintiyi yapan kuruluş tarafından faiz gelirini elde eden kuruluşa bildirilir.

M- Teklif mesajlarının Açık Piyasa İşlemleri Müdürlüğüne iletilmesi:

Açık piyasa işlemlerine ilişkin teklifler HABR-TKLF EFT mesajı ile gönderilir. Bu kapsamda, söz konusu mesajın “ihale kodu” ile ilgili veri alanına aşağıdaki rakamlar girilir:

- i) Repo işlemlerinde 3,
- ii) Ters repo işlemlerinde 5,
- iii) Kesin alım işlemlerinde 2,
- iv) Kesin satım işlemlerinde 4,
- v) Likidite senetleri işlemlerinde 4.

İhale kodlarına göre gerekli ihale bilgileri ilgili veri alanlarına “TCMB EFT-II / EMKT Sistemi Kullanım Kuralları” na uygun olarak girilecektir.

N- Açık Piyasa İşlemleri kıymet ve nakit transferine ilişkin işlemler ve mesajlar: Merkez Bankasınca gerçekleştirilen işlemlerin detayları, Açık Piyasa İşlemleri Müdürlüğüne ilgili kuruluşlara EFT sistemi HABR-ACIK mesajı ile gönderilir. Bu bilgiler yapılan işlemlerin teyidi niteliğindedir. Aynı işlem bilgileri, Merkez Bankası İstanbul Şubesine de iletilir. Bu aşamadan sonra işlemlerin gerçekleştirilmesi Merkez Bankası İstanbul Şubesi Menkul Kıymetler Servisinin sorumluluğundadır. Her bir işlem bir bütün olarak gerçekleştirilir, parçalı işlem gerçekleştirilmesi kabul edilmez. Ancak, Merkez Bankası bir kuruluşun işlemlerinde kilitlenme olduğunda, işlemlerin parçalı olarak gerçekleştirilmesine izin verebilir. EMKT merkezi, Merkez Bankası İstanbul Şubesi ve ilgili kuruluşlar arasında işlemler aşağıdaki gibi gerçekleştirilir:

- i) **Kesin Alım İşlemleri:** Menkul kıymeti satan tarafın gönderdiği SATS-ISTE mesajının EMKT merkezine gelmesiyle işlem başlar. EMKT merkezi işlem yapan kuruluşun mesajında belirttiği kıymete sahip olduğunu İstanbul Şubesine SATS-UYAR mesajıyla bildirir. Bunun ardından İstanbul Şubesi ALIS-ISTE mesajıyla EMKT merkezine kıymet karşılığı fon miktarını gönderir. EMKT

merkezinden ilgili kuruluşa SATS-TMAM ve İstanbul Şubesine ALIS-TMAM mesajları gönderilerek işlem sonlandırılır.

ii) **Kesin Satım İşlemleri:** Merkez Bankası İstanbul Şubesinin SATS-ISTE mesajını EMKT merkezine göndermesiyle işlem gerçekleştirme süreci başlar. EMKT merkezinden SATS-UYAR mesajını alan ilgili kuruluş, işlem karşılığı Türk lirası tutarı ALIS-ISTE mesajı ile EMKT merkezine gönderir. Kıymetler ilgili bankaların EMKT nezdindeki serbest depo hesaplarına, aracı kurumların da Takasbank nezdindeki serbest depolarına aktarıldıktan sonra, EMKT merkezinden ilgili kuruluşa ALIS-TMAM, Merkez Bankası İstanbul Şubesine de SATS-TMAM mesajı gönderilerek işlem tamamlanmış olur.

iii) **Repo İşlemleri:** Menkul kıymeti satan kuruluşun gönderdiği REPO-ISTE mesajının EMKT merkezine gelmesiyle işlem başlar. EMKT merkezi işlem yapan kuruluşun mesajında belirttiği kıymete sahip olduğunu İstanbul Şubesine REPO-UYAR mesajıyla bildirir. Bunun ardından İstanbul Şubesi ALIS-ISTE mesajıyla EMKT merkezine kıymet karşılığı fon miktarını gönderir. EMKT merkezinden ilgili kuruluşa SATS-TMAM ve İstanbul Şubesine ALIS-TMAM mesajları gönderilerek işlem sonlandırılır.

İşlemin vadesinde İstanbul Şubesi EMKT merkezine REDN-ISTE mesajı gönderir. Bunun üzerine EMKT merkezinden ilgili kuruluşa REDN-UYAR mesajı gider. İlgili kuruluşun EMKT merkezine ALIS-ISTE mesajı ile işlem vadesinde ödeyeceği tutarı göndermesinin ardından EMKT merkezi ilgili kuruluşa ALIS-TMAM, İstanbul Şubesine de SATS-TMAM mesajlarını göndererek işlemi sonlandırır.

iv) **Ters Repo İşlemleri:** Merkez Bankası İstanbul Şubesinin REPO-ISTE mesajını EMKT merkezine göndermesiyle işlem gerçekleştirme süreci başlar. EMKT merkezinden REPO-UYAR mesajını alan ilgili kuruluş, işlem karşılığı Türk lirası tutarı ALIS-ISTE mesajı ile EMKT merkezine gönderir. Kıymetler ilgili bankaların EMKT nezdindeki serbest depo hesaplarına, aracı kurumların da Takasbank nezdindeki

serbest depolarına aktarıldıktan sonra, EMKT merkezinden ilgili kuruluşa ALIS-TMAM, Merkez Bankası İstanbul Şubesine de SATS-TMAM mesajı gönderilerek işlem tamamlanmış olur.

İşlemin vadesinde ilgili kuruluş EMKT merkezine REDN-ISTE mesajı gönderir. Bunun üzerine EMKT merkezinden İstanbul Şubesine REDN-UYAR mesajı gider. İstanbul Şubesinin EMKT merkezine ALIS-ISTE mesajı ile işlem vadesinde ödeyeceği tutarı göndermesinin ardından EMKT merkezi İstanbul Şubesine ALIS-TMAM, ilgili kuruluşa da SATS-TMAM mesajlarını göndererek işlemi sonlandırır.

- v) **Likidite Senetleri İhraç/İtfa İşlemleri:** EFT sistemi ile likidite senedi ihracına ilişkin ihalenin duyurusu yapılır. Katılmak isteyen kuruluşlar HABR-TKLF mesajları ile tekliflerini gönderirler. İhaleyi kazanan kuruluşlara Açık Piyasa İşlemleri Müdürlüğü yetkililerince HABR-ACIK mesajları gönderilir. İhraç tarihinde Açık Piyasa İşlemleri Müdürlüğü yetkilileri tarafından GUNL-ISTE mesajı ile ihraç miktarı kadar kıymet EMKT ihraç deposunda yaratılır. EMKT merkezi GUNL-TMAM ile hem Merkez Bankası İstanbul Şubesine hem de İdare Merkezine (APİ) kıymetlerin hazır olduğunu haber verir. Bunun üzerine İstanbul Şubesi SATS-ISTE mesajlarını EMKT merkezine göndererek katılımcı kuruluşlara satılacak miktarı bildirir. EMKT merkezi kuruluşlara SATS-UYAR ile kıymetlerin hazır olduğunu bildirir. Kuruluşlardan ALIS-ISTE mesajları ile satım bedelleri gelir. EMKT merkezinde SATS-ISTE ve ALIS-ISTE mesajları karşılaştınca (diğer bir ifadeyle kıymetler ve satım bedelleri karşılaştınca) EMKT merkezinden kuruluşlara ALIS-TMAM, ihracı yapan İstanbul Şubesine de SATS-TMAM mesajları gönderilerek likidite senetleri ihraç işlemleri tamamlanır.

İtfa tarihinde EMKT merkezince kıymetleri iptal edip itfa bedellerini ödeme işlemleri gerçekleştirilir. Ödeme işlemleri için MERB-ACI2 mesajı kullanılır.

VII. AÇIK PİYASA İŞLEMLERİ TEMİNAT SİSTEMİ

A- GENEL ESASLAR

i) Açık piyasa işlemleri yapmaya yetkili kuruluşlar, Merkez Bankası ile repo işlemi yapabilmek için açık piyasa işlemleri teminatı bulundurmakla yükümlüdürler. Merkez Bankası ters repo işlemleri için de önceden ilan etmek kaydıyla teminat isteyebilir. Söz konusu yükümlülükler, aşağıdaki depolardaki kıymetlerin toplamından oluşan Açık Piyasa İşlemleri Teminat Hesabı adı altında Açık Piyasa İşlemleri Müdürlüğüne takip edilecektir. Teminat olarak kabul edilecek kıymetler aşağıdaki gibidir:

- a) Her türlü DİBS,
- b) Merkez Bankası likidite senetleri,
- c) Döviz ve efektif depoları (sadece bankalar için),
- d) Yabancı devletler ve hazinelerince ihraç edilmiş bono ve tahviller,
- e) Hazine Müsteşarlığınca ihraç edilmiş Eurobondlar,

ii) Merkez Bankası ile yapılan repo işlemlerine konu kıymetler ile kuruluşların Açık Piyasa İşlemleri Teminatındaki kıymetlerinin Resmi Gazete fiyatları üzerinden hesaplanacak (Resmi Gazete’de fiyatı ilan edilmeyenlerin Merkez Bankasınınca belirlenecek) piyasa değerlerinin aşağıda “Teminat İskonto Oranları” bölümünde yer alan oranlarla iskonto edilmiş değerleri toplamı, herhangi bir gündeki mevcut toplam repo işlemlerinin faizli tutarından az olamayacaktır. Bu koşul, “n” adet repo işleminin gerçekleştirildiği ve Açık Piyasa İşlemleri Teminatı Hesabına “k” adet farklı kıymet aktarıldığı varsayımıyla aşağıdaki gibi formüle edilebilir:

$$\sum (rkk_i*(1-r_i)) + \sum (t_j*(1-r_j)) \geq \sum rt_i$$

i = 0, ..., n (repo işlemleri)

j = 0, ..., k (teminattaki kıymetler)

rt = Repo işlemi tutarı (faiz tutarı dahil)

rkk = Repo işlemine konu kıymetin x günündeki Resmi Gazete değeri,

t = Açık Piyasa İşlemleri Teminat Hesabındaki kıymetlerin x günündeki değeri

r = Teminat değerlendirmesinde her bir kıymet çeşiti için ayrı ayrı

belirlenen iskonto oranı

Diğer bir ifadeyle, Açık Piyasa İşlemleri Teminat Hesabındaki kıymetlerin değeri herhangi bir günde aşağıdaki koşulu sağlayacaktır:

$$\sum (t_j*(1-r_j)) \geq \sum rt_i - \sum (rkk_i*(1-r_i))$$

Dolayısıyla, repo işlemi yapan kuruluşlar, repo işlemleri ve faizleri toplamı ile repo işlemlerine konu kıymetlerin iskonto edilmiş değeri arasındaki fark kadar iskonto edilmiş değerli kıymeti, Açık Piyasa İşlemleri Teminat Hesabında bulundurmakla yükümlüdürler.

iii) Kuruluşlar, açık piyasa işlemleri teminat tutarlarını takip etmekle ve herhangi bir uyarıya gerek kalmadan teminat yükümlülüklerini zamanında yerine getirmekle yükümlüdürler. Kuruluşların repo işlemlerine konu kıymetler ile Açık Piyasa İşlemleri Teminat Hesabındaki kıymetlerinin iskonto edilmiş değerlerinin, yapılan/yapılacak repo işlemlerinin faizli tutarının altına düşmesi halinde, söz konusu kuruluşlarla yeni repo işlemi yapılmayacak, ilgili kuruluş açık piyasa işlemleri yükümlülüğünü yerine getirmemiş sayılacaktır. Açık piyasa işlemleri yükümlülüğünü yerine getirmeyen kuruluşlara “Açık Piyasa İşlemleri Çerçeve Sözleşmesi”nde yer alan hükümler uygulanacaktır. Bu çerçevede, açık piyasa işlemleri yükümlülüğünü yerine getirmeyen kuruluşun vadesi gelmemiş repo işlemleri dahil olmak üzere, repo işlemlerine konu kıymetleri ile teminat hesaplarındaki kıymetleri likide edilerek, ilgili kuruluşun Merkez Bankasına karşı yükümlülüklerini yerine getirmesi sağlanabilecektir. Kotasyon ya da ihale yönteminde işlem yapmaya hak kazanan ancak teminat yükümlülüğünü yerine getiremeyen kuruluşların işlemleri gerçekleştirilmeyecek, işlem yapma yetkileri geçici olarak askıya alınabilecek ya da iptal edilebilecektir.

iv) Bankalardan farklı olarak aracı kurumların her türlü açık piyasa işlemlerini gerçekleştirebilmeleri için **önceden** teminat bulundurmaları gerekmektedir. Açık Piyasa İşlemleri Teminat Hesabındaki, mevcut işlemleri için gerekli “teminat gereği”ni aşan tutarın 10 katı günlük teklif limitlerini oluşturacaktır. Kesin alım/satım ve ters repo işlemlerinde işlemlerin gerçekleştirilmesini takiben söz konusu teminatlardaki blokaj kalkacak, repo işlemlerinde ise yukarıdaki koşula göre günlük olarak teminat değerleri takip edilecektir. Buna ilişkin örnek VIII. Bölüm’de yer almaktadır.

v) Kuruluşlar teminat yükümlülüklerini saat 16:00'ya kadar yerine getirmek zorundadırlar. Ancak, söz konusu süre piyasa koşullarına göre Merkez Bankasınca EFT sistemi kapanışına kadar uzatılabilir.

B – TEMİNATLARA İLİŞKİN ESASLAR

i) DİBS ve Likidite Senetleri

a) Açık piyasa işlemleri yapmaya yetkili bankalar için, EMKT Sisteminde Açık Piyasa İşlemleri Teminat Deposu açılacaktır. Repo işlemlerinden kaynaklanan teminat yükümlülükleri için yatırmak istedikleri her türlü DİBS ve likidite senetlerini söz konusu depoya aktaracaklardır. Aracı kurumlar ise mevcut teminat depolarını kullanmaya devam edeceklerdir.

b) Söz konusu kıymetlerin teminat değerleri Resmi Gazete fiyatları ile hesaplanacaktır.

c) Kıymetlerin teminat özelliği vadesine 1 gün kala sona erecektir. Ancak, zorunlu hallerde, Merkez Bankası vadesine 1 gün kalmış kıymetleri de teminat olarak kabul edebilecektir.

d) Kuponlu kıymetler teminat olarak kullanıldıklarında, kupon vade tarihindeki kupon bedelleri bankaların EFT hesaplarına, aracı kurumlar için Takasbank'ın EFT hesabına aktarılacaktır.

e) Kuruluşlar, Açık Piyasa İşlemleri Teminat Deposuna istedikleri kıymeti aktarabilecekler, ancak, söz konusu depodaki kıymet giriş/çıkışları Açık Piyasa İşlemleri Müdürlüğü yetkililerinin onayı ile sonuçlandırılacaktır.

ii) Döviz ve Efektif Depoları:

a) Bankaların döviz deposu teminatları Merkez Bankasınca seçilmiş olan Merkez Bankasının yurtdışı muhabirlerine yatırılacaktır. Söz konusu döviz depoları, Merkez Bankasınca uluslararası para piyasalarında değerlendirilecek ve sağlanacak faiz gelirleri ilgili bankalara aktarılacaktır.

b) Döviz depoları, ABD doları ve Euro olarak verilebilecek, gerekirse Merkez Bankası, diğer döviz cinsleri üzerinden de döviz depolarını teminat olarak kabul edebilecektir. Döviz depolarının vadesi 1 aydan kısa olmamak üzere, kuruluşlarla mutabık kalınmak suretiyle belirlenecektir. Döviz depoları, vade sonunda anapara ve

birikmiş faiziyle birlikte geri alınabilecek ya da vadeleri uzatılabilecektir. Döviz depolarının teminat olarak kullanılabilmesi için, vade başlangıcından ya da vade uzatma tarihinden iki iş günü önce Merkez Bankasına başvurulması gerekmektedir. Uzatma talep edilmediği takdirde söz konusu depolar vadelerinden iki iş günü önce teminat olma özelliğini yitireceklerdir.

c) Bankalar, ABD doları ve Euro cinsi efektiflerini teminat olarak Merkez Bankası Ankara ve İstanbul Şubelerinde kendi adlarına açtıracakları Efektif Depo Hesabına yatırabileceklerdir. Merkez Bankası gerekli görürse belirleyeceği diğer efektifleri de teminat olarak kabul edebilecektir. Ancak bu hesaplara Merkez Bankasınca faiz tahakkuk ettirilmeyecektir. Bankaların Döviz ve Efektif Piyasaları için imzaladıkları Serbest Efektif Deposu Taahhütnamesi ve çalışma esasları Açık Piyasa İşlemleri Müdürlüğü işlemleri için de geçerli olacaktır.

d) Yukarıdaki kıymetlerin Türk lirası karşılıkları, Merkez Bankası döviz alış kurları ile hesaplanacaktır.

iii) Hazine Müsteşarlığınca İhraç Edilen Eurobondlar ve Yabancı Devlet ve Hazine Hazinesince İhraç Edilen Bono ve Tahviller:

Kuruluşlar, yabancı devlet ve/veya hazine tahvil ve bonoları (treasury bills, treasury notes and bonds) ile Hazine Müsteşarlığınca ihraç edilen Eurobondları teminat olarak kullanmak amacıyla Merkez Bankası ile arasında “Senet Saklama Anlaşması” bulunan Merkez Bankası yurtdışı muhabirlerine aşağıdaki koşulları sağlamak kaydıyla yatırabileceklerdir:

a) Kuruluşlar, teminat olarak kullanılmak üzere getirdikleri yabancı bono ve tahviller için kendilerine ait bir “Senet Muhafaza Hesabı” açtıracak, bu hesap numarasını Merkez Bankasına bildirecek ve teminat işlemlerinin sağlıklı yürütülebilmesi amacıyla aynı senet muhafaza hesabını kullanacaklardır.

b) Teminata konu olan kıymetin teminat olma özelliğini yitirmesi durumunda, söz konusu teminatın teslim edileceği senet muhafaza hesabı, kıymetler teminat özelliğini kaybetmeden önce Merkez Bankasına bildirilecektir.

c) Bu hususlara uyulmaması halinde Merkez Bankasınca katlanılan masraflar ilgili kuruluşlara yansıtılacaktır.

d) Söz konusu kıymetlerin faiz getirileri teminat sahibi kuruluşlara yansıtılacaktır.

e) Kıymetlerin günlük değerleri Merkez Bankasıca belirlenecek ve istenildiğinde bu konuda ilgili kuruluşlara bilgi verilebilecektir.

f) Bu kıymetler, vadelerine 1 hafta kaldığında teminat olma özelliklerini yitireceklerdir.

Söz konusu kıymetlerin Türk lirası karşılıkları, Merkez Bankası döviz alış kurları ile hesaplanacaktır.

C- TEMİNAT İSKONTO ORANLARI

Açık piyasa işlemlerinde bankalar ve aracı kurumlar için geçerli teminat iskonto oranları aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

TEMİNAT ÇEŞİTLERİ	İSKONTO ORANLARI	
	ARACI KURUM İŞLEMLERİ	BANKALAR REPO İŞLEMLERİ
VADESİNE 182 GÜN VE DAHA AZ KALMIŞ DİBS	0.10	0.06
VADESİNE 183 GÜN VE DAHA FAZLA VE 366 GÜNDEN AZ KALMIŞ DİBS	0.15	0.10
VADESİNE 366 GÜN VE DAHA FAZLA KALMIŞ DİBS	0.25	0.20
LİKİDİTE SENETLERİ	0.10	0.06
DÖVİZ DEPOLARI		0.05
EFEKTİF DEPOLARI		0.10
VADESİNE 365 GÜN VE DAHA AZ KALMIŞ YABANCI BONO VE TAHVİLLER	0.15	0.10
VADESİNE 365 GÜNDEN ÇOK KALMIŞ YABANCI BONO VE TAHVİLLER	0.20	0.15
VADESİNE 365 GÜN VE DAHA AZ KALMIŞ EUROBONDLAR	0.15	0.10
VADESİNE 365 GÜNDEN ÇOK KALMIŞ EUROBONDLAR	0.25	0.20

VIII. AÇIK PİYASA İŞLEMLERİNDE KULLANILACAK FORMÜLLER VE ÖRNEKLER

A - Kesin Alım/Satım, Likidite Senedi İhraç/Erken İtfa İşlemleri:

- i) İşlemler fiyat teklif edilmek suretiyle gerçekleştirilecektir.
- ii) Fiyatlar tam sayı olarak (kuruşsuz) olarak 100,000 Türk lirası üzerinden verilecektir.
- iii) Kullanılacak formüller aşağıdaki gibidir:

a) İskontolu Kıymetler:

Yıllık Basit Faiz Oranı = ((Nominal / Teklif Edilen Fiyat) – 1) *365/VKGS*100

Yıllık Bileşik Faiz Oranı = ((Nominal / Teklif Edilen Fiyat)^(365/VKGS) –1) * 100

Nominal = Kıymetin vadesinde ödenecek tutar (100.000)

VKGS = Kıymetin vadesine kalan gün sayısı

Örnek:

İşlem Tarihi	31.03.04
İşlem Valörü	31.03.04
Kıymetin Vadesi	29.09.04
Kıymetin Vadeye Kalan Gün Sayısı	182
Teklif Fiyatı	90,565
Dönemsel Basit Faiz	10.42
Yıllık Basit Faiz	20.89
Yıllık Bileşik Faiz	21.99

b) Kuponlu Kıymetler:

Son kupon döneminde değil ise; faizler aşağıdaki formülle,

$$Fiyat = \frac{A + kb}{(1 + f/100)^{n-1} * (1 + f/100)^{kgs/kdgs}} + \sum_{i=2}^n \frac{kb}{(1 + f/100)^{n-i} * (1 + f/100)^{kgs/kdgs}}$$

buradan elde edilecek olan “f” (dönemsel faiz) ile

yıllık basit faiz = f *(yıllık kupon sayısı)

bileşik faiz = (((1 + f / 100) ^ (yıllık kupon sayısı)) – 1) * 100

olarak bulunur.

- A :Anapara
kb : Kupon bedeli
f : Dönemsel faizi
n : Vadeye kadar kalan kupon sayısı
kgs : İşlem valöründen ilk kupon vadesine kalan gün sayısı
kdgs : Kupon dönemi gün sayısı

Örnek:

İşlem Tarihi	19.01.04
İşlem Valörü	19.01.04
Kıymetin Vadesi	22.08.05
Anapara	100,000
Kupon Bedeli	9,000
Vadeye Kadar Kalan Kupon Sayısı	7
İşlem Valöründen İlk Kupon Vadesine Kalan Gün Sayısı	35
Kupon Dönemi Gün Sayısı	91
Teklif Fiyatı	128,420
Dönemsel Faiz	4.75
Yıllık Basit Faiz	19.01
Yıllık Bileşik Faiz	20.41

Son kupon döneminde ise; faizler iskontolu kıymetlerde kullanılan formüllerde nominal= A + kb alınarak hesaplanacaktır.

B- Ters Repo İşlemleri

- i) Kıymetler Resmi Gazete fiyatları ile değerlendirilecektir.
ii) İşlem faiz oranlarını tam olarak yansıtmak amacıyla, ters repo geri alış fiyatı, tam sayıya yuvarlanmayacak, 5 haneli küsuratlı olacaktır.

Ters repo satış fiyatı = Kıymetin Resmi Gazete fiyatı

Ters repo geri alış fiyatı = Ters repo satış fiyatı * (1 + f / 36500 * trgs)

f = Ters repo faizi (yıllık bazda)

trgs = Ters repo işlemi gün sayısı

Örnek:

İşlem Tarihi	19.01.04
İşlem Valörü	19.01.04
İşlem Vadesi	26.01.04
Ters Repo Faizi (yıllık)	32.25
Ters Repo Gün Sayısı	7
Kıymetin Resmi Gazete Fiyatı	75,355
Ters Repo Satış Fiyatı	75,355
Ters Repo Geri Alış Fiyatı	75821.06551

C- Repo İşlemleri

- i) Kıymetler Resmi Gazete fiyatları ile değerlendirilecektir.
- ii) İşlem faiz oranlarını tam olarak yansıtmak amacıyla, repo alış fiyatı, tam sayıya yuvarlanmayacak, 5 haneli küsuratlı olacaktır.

Repo geri satış fiyatı = Kıymetin Resmi Gazete fiyatı

Repo alış fiyatı = Repo geri satış fiyatı / (1 + f / 36500 * rgs)

f = Repo faizi

rgs = Repo işlemi gün sayısı

Örnek:

İşlem Tarihi	19.01.04
İşlem Valörü	19.01.04
İşlem Vadesi	26.01.04
Repo Faizi (yıllık)	32.25
Repo Gün Sayısı	7
Kıymetin Resmi Gazete Fiyatı	75,355
Repo Geri Satış Fiyatı	75,355
Repo Alış Fiyatı	74891.79935

D- Repo İşlemleri İçin Teminat Sistemi

- i) DİBS, likidite senetleri, T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığınca yurtdışında ihraç edilen Eurobondlar, döviz/efektif depoları ve Merkez Bankasınca kabul edilecek yabancı devletlerce ihraç edilen bono ve tahviller teminat olarak kabul edilecektir.

- ii) Repo işlemlerine kabul edilen kıymetler ile teminat olarak kabul edilecek kıymetlerin piyasa değerlerinin (DİBS ve likidite senetleri için Resmi Gazete değerleri) VII. Bölüm'deki oranlar ile iskonto edilmiş toplam değerleri, repo işlemleri tutarı ile faizleri toplamından az olamayacaktır.
- iii) Kuruluşlar, repo işlemleri ve faizleri toplamı ile repo işlemlerine konu kıymetlerin iskonto edilmiş değeri arasındaki fark kadar iskonto edilmiş değerli kıymeti yukarıda "Açık Piyasa İşlemleri Teminat Sistemi" bölümünde belirtilen teminat cinsine göre ilgili hesaplara aktaracaklardır.

Buna göre;

$$X \text{ günündeki iskonto edilmiş teminat gereği} = \text{TRB} - \text{İDRKK}$$

$$\text{TRB} = \text{Toplam repo borcu} + \text{faizi}$$

$$\text{İDRKK} = X \text{ günündeki iskonto edilmiş değerli repoya konu kıymetler}$$

Örnek: Bir kuruluş, aşağıdaki iki adet repo işlemini gerçekleştirmiş olsun;

Repo 1	
Repo Faizi	32.50
Repo Gün Sayısı	14
İşlem Tarihindeki Kıymetin Resmi Gazete Fiyatı (1)	75,350
X Günündeki Kıymetin Resmi Gazete Fiyatı (2)	74,100
Kıymetin Vadeye Kalan Gün Sayısı	170
İskonto Oranı	0.06
Repo Geri Satış Fiyatı	75,350
Repo Alış Fiyatı	74,422.27033
Repo Tutarı (bin TL)	10,000,000,000
Repo Dönüş Tutarı (bin TL)	10,124,658,940
Kıymet Nominal Tutarı (bin TL)	13,436,838,135
Düzeltilmiş Nominal Tutar (bin TL)	13,436,840,000
Repo 2	
Repo Faizi	35.00
Repo Gün Sayısı	7
İşlem Tarihindeki Kıymetin Resmi Gazete Fiyatı (1)	69,250
X Günündeki Kıymetin Resmi Gazete Fiyatı (2)	67,600
Kıymetin Vadeye Kalan Gün Sayısı	310
İskonto Oranı	0.10
Repo Geri Satış Fiyatı	69,250
Repo Alış Fiyatı	68,788.27051
Repo Tutarı (bin TL)	10,000,000,000
Repo Dönüş Tutarı (bin TL)	10,067,121,800
Kıymet Nominal Tutarı (bin TL)	14,537,362,150
Düzeltilmiş Nominal Tutar (bin TL)	14,537,360,000
Toplam Repo Dönüş Tutarı (bin TL)	20,191,780,740
Repoya Konu Kıymetlerin X Günündeki İskonto Edilmiş Değeri (bin TL)	18,203,826,358
X Günündeki İskonto Edilmiş Teminat Gereği (bin TL)	1,987,954,382

Bu durumda, Merkez Bankası ile yukarıdaki repo işlemlerini gerçekleştirmiş olan bir kuruluşun, iskonto edilmiş değeri 1.987.954.382.000 Türk lirası olan teminat niteliğindeki kıymetleri Merkez Bankasındaki ilgili teminat hesaplarına aktarması gerekmektedir.

Örnek:

Teminat Gereği (İskonto Edilmiş)	1,987,954,382,000
Hepsi 210 günlük DİBS ise; İskonto Oranı	0.10
Gerekli Teminat Tutarı	2,208,838,202,222
210 günlük DİBS'in Resmi Gazete Fiyatı	70,355
Teminat İçin Gerekli Minimum Nominal Tutar	3,139,561,086,237

E- Aracı Kurumlar Teklif Limiti İçin Örnek:

- i) Aracı kurumların teminat depolarındaki kıymetlerinin günlük değerlerinin ilgili iskonto oranları ile bulunan teminat değerleri hesaplanır.
- ii) Aracı kurumların mevcut işlemleri için “teminat gereği” hesaplanır.
- iii) Aracı kurumlar, teminat depolarındaki kıymetlerin teminat değerlerinin mevcut işlemler için gerekli “teminat gereği”ni aşan tutarın 10 katı kadar tutarda teklif gönderebilirler.

Örnek:

Aracı Kurum Teklif Verme Limiti	
Teminat Deposu Teminat Değeri	2,294,210,154,125
Mevcut İşlemler İçin Teminat Gereği	1,987,954,382,000
Serbest Teminat Tutarı	306,255,772,125
Teklif Limiti	3,062,557,721,250

- iv) Örneğe göre, aracı kurum en fazla 3 trilyon Türk liralık teklif verebilir. Eğer teklif limitini artırmak isterse, teklif vermeden önce teminat deposundaki kıymet tutarını artırması gerekir.

Kesin alım/satım, likidite senetleri ve ters repo işlemlerinin gerçekleştirilmesini takiben teminatlar üzerindeki blokaj kalkacak; aracı kurumun repo işlemi yapması durumunda ise yukarıda repo işlemleri bölümündeki hesaplama

göre repo konusu kıymetlerin ve teminat tutarlarının günlük değerlerinden takibi yapılacaktır.

IX. EKLER

- 1- AÇIK PİYASA İŞLEMLERİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ (BANKALAR)
- 2- AÇIK PİYASA İŞLEMLERİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ (ARACI KURUMLAR)
- 3- BANKA/ ARACI KURUM TANITIM FORMU

Açık piyasa işlemleri ile ilgili bilgi ve danışma için:

AÇIK PİYASA İŞLEMLERİ MÜDÜRLÜĞÜ

Telefon : (312) 309 19 30 – 39

Faks : (312) 324 52 16

Ek 1

AÇIK PIYASA İŞLEMLERİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ (BANKALAR)

Bir taraftan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası A.Ş. ile diğer taraftan aralarında 1211 sayılı Kanun'un 52 nci maddesini dayanak olarak menkul kıymet alım-satım, geri alım vaadi ile satım, geri satım vaadi ile alım işlemleri ya da yalnızca alım-satım vaadini içeren işlemler ile Merkez Bankası likidite senetleri ihraç, erken itfa işlemlerinin genel çerçevesini belirleyen "Açık Piyasa İşlemleri Çerçeve Sözleşmesi" yapmayı kararlaştırmışlardır.

1- TANIMLAR: Bu sözleşmede yer alan işlem ve işlemlere ilişkin temel tanımlar aşağıdaki gibidir:

Menkul Kıymet Alımı: Bu işlem, işlem tarihinde belirlenen fiyat üzerinden işleme konu menkul kıymetin işlem valöründe Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca işleme taraf kuruluştan satın alınmasıdır.

Menkul Kıymet Satımı: Bu işlem, işlem tarihinde belirlenen fiyat üzerinden işleme konu menkul kıymetin işlem valöründe Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca işleme taraf kuruluşa satılmasıdır.

Geri Alım Vaadi ile Satım: Bu işlem, işleme konu menkul kıymetin, işlem vadesinde geri almak vaadi ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca işlem valöründe satılmasıdır. İşleme taraf kuruluş da işleme konu menkul kıymeti işlem vadesinde geri satmayı taahhüt eder. Alış ve satış bedelleri işlem tarihinde belirlenir.

Geri Satım Vaadi ile Alım: Bu işlem, işleme konu menkul kıymetin, işlem vadesinde geri satmak vaadi ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca işlem valöründe satın alınmasıdır. İşleme taraf kuruluş da işleme konu menkul kıymeti işlem vadesinde geri satın almayı taahhüt eder. Alış ve satış bedelleri işlem tarihinde belirlenir.

Alım-Satım Vaadi: İşleme konu menkul kıymetin işlem tarihinden daha sonraki tarihli işlem valöründe alım / satım taahhüdünü ifade eder.

İşlem Tarihi: Yukarıda tanımlanan işlemlerde sözleşmenin yapıldığı tarihtir.

İşlem Valörü: Yukarıda tanımlanan işlemlerde işlemin gerçekleşme tarihidir.

İşlem Vadesi: Geri alım vaadi ile satım ve geri satım vaadi ile alım işlemlerinde, geri alım ve geri satım taahhütlerinin yerine getirilme tarihleridir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na likidite senetleri ihracı menkul kıymet satımı, likidite senetleri erken itfası da menkul kıymet alımı tanımları ile aynı içerikte değerlendirilir.

İşlemler Açık Piyasa İşlemleri Uygulama Talimatı çerçevesinde gerçekleştirilir.

2- Taraflar, 1211 sayılı Kanun'un 52 nci maddesi uyarınca, bu Açık Piyasa İşlemleri Çerçeve Sözleşmesi'ni temel dayanak kabul ederek 1 inci maddede tanımını bulan; menkul kıymet alım-satım, geri alım vaadi ile satım, geri satım vaadi ile alım işlemleri ya da yalnızca alım-satım vaadini içeren işlemler ile Merkez Bankası likidite senetleri ihraç, erken itfa işlemleri yapmayı; her işlemin ayrı bir sözleşme olarak bu Çerçeve Sözleşme'de düzenlenen hükümlere göre yapılacağını kabul ederler.

3- Taraflar, 1211 sayılı Kanun'un 52 nci maddesinde belirlenen, bu sözleşmeye konu olabilecek "menkul kıymet" türünü işlem anında serbestçe tayin ederler.

4- Taraflar, işbu sözleşmenin imzalanması ile başlayacak sözleşme süresinin bir yıl olduğunu, bu sürenin bitiminden bir ay önce taraflardan biri fesih ihbarında bulunduğu takdirde sözleşmenin sona ereceğini, fesih ihbarına başvurulmaması halinde ise sözleşmenin bir yıl süre ile yenileneceğini kabul ederler. Yenilenen süre için de fesih ihbarı aynı süreye tabidir.

Fesih ihbarı, noter marifetiyle veya iadeli taahhütlü bir mektupla yahut telgrafla yapılır.

Ancak, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, bu sözleşmede tanımlanan açık piyasa işlemlerinden dolayı karşı tarafın herhangi bir yükümlülüğünü yerine getirememesi halinde bu Çerçeve Sözleşme'yi ihbarsız olarak geçici bir süre askıya almaya ya da feshetmeye yetkilidir.

Sözleşmenin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde, sürenin bittiği tarihte devam eden işlem bulunduğu takdirde, bu sözleşmenin 9 uncu ve 11 inci maddelerinde tanımlanan durumlar haricinde, o işlemin vadesinin bitimi beklenir; bu halde süre uzamış sayılmaz.

5- Taraflar bu Çerçeve Sözleşme'nin imzalanmış olmasına dayanarak, sözleşme süresi içinde, bu sözleşmede tarifini bulan türden işlemler yapılmasını veya yapılmamasını neden göstererek herhangi bir hak talebinde bulunamazlar.

6- Taraflar, karşılıklı olarak serbestçe alım-satım, geri alım vaadi ile satım, geri satım vaadi ile alım ya da yalnızca alım-satım vaadini içeren işlemler ile Merkez Bankası likidite senetleri ihraç, erken itfa işlemleri türünden olsun, seçtikleri işlem sırasında

bedelleri belirleyeceklerdir. Bu bedeller faizi de içerdği için, işlemler için ayrıca faiz talep edilmez.

Söz konusu bedellerin önceden kararlaştırılmış olması, taraflara; hata, hile, gabin gibi iradeyi fesada uğratan nedenler ileri sürerek işlemde vazgeçme ve bunlara dayalı tazminat talep etme hakkı vermez.

7- Taraflar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Açık Piyasa İşlemleri Uygulama Talimatında belirtilen sürelerde bu Çerçeve Sözleşme’de tanımlanan işlemlere konu menkul kıymeti teslim etmek ve işlem esnasında belirlenen kıymet bedellerini ödemekle yükümlüdürler. İşlem valörü ile işlem vadelerinin iş günü olarak tarifi zorunludur. İşlem valörünün ya da vadesinin hataen hafta tatili, ulusal ve dini bayramlar gibi tatil gününe rastlaması halinde ise valör ya da vade bir sonraki iş günü olarak kabul edilir.

Vade içinde tek taraflı olarak işlemde dönülemez. Ancak, vade içinde ve mutabakat sağlanarak işlemin feshi veya vadenin değiştirilmesi mümkündür.

8- Taraflar, işlemin vadesinde ya da daha öncesinde tek taraflı olarak işlemin yenilenmesini talep edemez. İşlemin vadesinde gerçekleştirilecek yeni bir işlem, diğer tarafa yeni işlem isteğinin bildirilip kabul görmesi halinde mümkündür.

9- Taraflar, bu Çerçeve Sözleşme’de tanımlanan açık piyasa işlemlerinde işlem valöründe ya da işlemin vadesinde ifadan kaçınmak, işleme konu menkul kıymeti teslimden kaçınmak, vaadlerini yerine getirmemek gibi her ne sebeple olursa olsun yükümlülüklerini yerine getirmezler ise temerrüde düşerler.

Temerrüt, kararlaştırılan vadede Açık Piyasa İşlemleri Uygulama Talimatında belirtilen işlem saatinde kendiliğinden oluşur. Taraflar süre tanıyarak ihtar koşulundan karşılıklı olarak vazgeçmişlerdir.

Bu durumda, yükümlülüklerini yerine getiremeyen taraf, yükümlülüklerin yerine getirilmemesinden dolayı karşı tarafın uğrayacağı her türlü zararı da karşılamakla yükümlüdür.

Bu çerçevede, yükümlülüklerini yerine getirmeyen taraf, menkul kıymetin piyasa değeri, üçüncü şahıslara satışı halinde ise satış bedeli ile işlem karşılığı tutar arasındaki farkı tazmin etmeyi kabul eder. Menkul kıymetin piyasa değeri, eğer Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca kabul edilebilecek işlem hacmi gerçekleşmişse söz konusu kıymetin İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Tahvil ve Bono Piyasası ortalama fiyatı, aksi halde temerrüt tarihindeki Resmi Gazete fiyatı baz alınarak belirlenir. Üçüncü şahıslara satış halinde ise satış bedeli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca belirlenir. Menkul

kıymetin piyasa değerinin belirlenmesi yönteminde, üçüncü şahıslara satılıp satılmaması konusunda Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası yetkilidir.

Temerrüt hali geri alım vaadi ile satım veya geri satım vaadi ile alım işlemlerinin işlem valöründe ortaya çıkmışsa, uğranılan zarar söz konusu işlemin faiz oranı ile o gün benzer işlemler için piyasada geçerli olan ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca kabul edilen faiz oranı dikkate alınarak hesaplanır.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası lehine oluşacak fark, işleme katılan bankanın Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki teminat hesapları dahil, türü ve niteliği ne olursa olsun hesaplarında bulunan para ve kıymetli evraktan aynen, ihtarsız, ihbarsız, itirazsız tek yanlı olarak tahsil ve ifa olunur.

10- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, her bir açık piyasa işlem türü için teminat istemeye yetkilidir.

Teminatlara ilişkin düzenlemeler, Açık Piyasa İşlemleri Uygulama Talimatında belirlenir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile işlem yapacak bankalar söz konusu talimat çerçevesinde belirlenecek teminat tutarlarını, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca belirlenecek teminat hesaplarında bulundurmakla yükümlüdürler.

Teminatlara ilişkin Açık Piyasa İşlemleri Uygulama Talimatında gerçekleştirilecek değişiklikler, değişiklik tarihinden itibaren yapılacak yeni işlemler için geçerlidir.

11- Bu sözleşmeye taraf bankanın gerçekleştirdiği işlemler karşılığı teminat olarak bulundurması gereken kıymetlerin değerinin, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca belirlenecek “teminat gereği”nin altına düşmesi ve gerekli tutardaki teminatı Açık Piyasa İşlemleri Uygulama Talimatında belirtilen sürede Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca belirtilen teminat hesabına yatırmaması halinde, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, söz konusu bankayı tüm açık piyasa işlemlerinde ya da kendi belirleyeceği işlemlerin bir kısmında temerrüde düşmüş sayabilir ve vadesi gelmemiş işlemleri de dahil olmak üzere işlemlerini 9 uncu maddede belirtilen temerrüt hali yaptırımları çerçevesinde tasfiye edebilir.

12- Taraflar, bu Çerçeve Sözleşme kapsamında gerçekleştirilen açık piyasa işlemlerinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Açık Piyasa İşlemleri Müdürlüğüne Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Elektronik Fon Transferi işlem teklif ve işlem teyit mesajı bilgilerini yazılı delil olarak kabul ederler.

EFT üyesi olmayan taraflar "Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Açık Piyasa İşlemleri Müdürlüğü"ndeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası banka teyit teleksi metinlerini delil olarak kabul etmişlerdir.

Telefonla gerçekleştirilen işlemlere ilişkin olarak çıkacak uyuşmazlıkların çözümünde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası telefon bant kayıtları esas alınır. Söz konusu bant kayıtlarının uyuşmazlığın çözümünde yetersiz kalması halinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası işlem kayıtları esas alınır.

Bu hüküm bir delil anlaşması olarak kabul edilmiştir. Aykırılık iddiaları veya itirazlar ancak ilgili teklif ve teyit mesajları ve kayıtlarının yukarıda sözü edilen mesaj ve kayıtlarla aynı gün tarihini taşıması halinde dikkate alınır.

13- Taraflar, ödemelerin tatili halinde, söz konusu süre içinde yerine getirilmesi gereken ifadan, sürenin sonuna kadar itirazsız ve ihbarsız vazgeçmiş sayılırlar. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile işlem yapan bankanın işlemleri konkordato, iflas, Bankalar Kanunu gereği bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme yetkisinin kaldırılması ve benzeri hallerde, 9 uncu madde çerçevesinde tasfiye edilir.

14- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Açık Piyasa İşlemleri Uygulama Talimatları ile bunların ek ve değişiklikleri bu Çerçeve Sözleşme'nin ayrılmaz bir parçasıdır.

15- İşbu Açık Piyasa İşlemleri Çerçeve Sözleşmesi tarihinde imzalanmış olup, bu Çerçeve Sözleşme'ye bağlı olarak yapılacak işlemlerden doğan uyuşmazlıkların çözümünde uygulanacaktır.

Bu Çerçeve Sözleşme'nin yürürlüğe girmesiyle birlikte, taraflar arasındaki mevcut Geri Alım – Geri Satım Genel Sözleşmesi yürürlükten kalkar.

Bu Çerçeve Sözleşme'den doğacak uyuşmazlıkların çözümünde, Ankara Mahkemeleri ve İcra Daireleri yetkilidir.

Banka adı :

Yetkili İmzalar :

İsimler :

Ünvanlar :

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

İDARE MERKEZİ

Ek 2

AÇIK PIYASA İŞLEMLERİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ (ARACI KURUMLAR)

Bir taraftan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası A.Ş. ile diğer taraftan aralarında 1211 sayılı Kanun'un 52 nci maddesini dayanak olarak menkul kıymet alım-satım, geri alım vaadi ile satım, geri satım vaadi ile alım işlemleri ya da yalnızca alım-satım vaadini içeren işlemler ile Merkez Bankası likidite senetleri ihraç, erken itfa işlemlerinin genel çerçevesini belirleyen "Açık Piyasa İşlemleri Çerçeve Sözleşmesi" yapmayı kararlaştırmışlardır.

1- Taraflar, Açık Piyasa İşlemlerinde tüm işlemler için Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının bu konudaki tebliğleri ve talimatları hükümlerinin ve bu sözleşme şartlarının uygulanacağını ve ayrıca Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının kayıtsız şartsız ve gerekçeli veya gerekçesiz aracı kurumun açık piyasa işlemleri yapma yetkisini iptal edebileceğini kabul ederler.

2- TANIMLAR: Bu sözleşmede yer alan işlem ve işlemlere ilişkin temel tanımlar aşağıdaki gibidir:

Menkul Kıymet Alımı: Bu işlem, işlem tarihinde belirlenen fiyat üzerinden işleme konu menkul kıymetin işlem valöründe Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca işleme taraf kuruluştan satın alınmasıdır.

Menkul Kıymet Satımı: Bu işlem, işlem tarihinde belirlenen fiyat üzerinden işleme konu menkul kıymetin işlem valöründe Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca işleme taraf kuruluşa satılmasıdır.

Geri Alım Vaadi ile Satım: Bu işlem, işleme konu menkul kıymetin, işlem vadesinde geri almak vaadi ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca işlem valöründe satılmasıdır. İşleme taraf kuruluş da işleme konu menkul kıymeti işlem vadesinde geri satmayı taahhüt eder. Alış ve satış bedelleri işlem tarihinde belirlenir.

Geri Satım Vaadi ile Alım: Bu işlem, işleme konu menkul kıymetin, işlem vadesinde geri satmak vaadi ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca işlem valöründe satın alınmasıdır. İşleme taraf kuruluş da işleme konu menkul kıymeti işlem vadesinde geri satın almayı taahhüt eder. Alış ve satış bedelleri işlem tarihinde belirlenir.

Alım-Satım Vaadi: İşleme konu menkul kıymetin işlem tarihinden daha sonraki tarihli işlem valöründe alım / satım taahhüdünü ifade eder.

İşlem Tarihi: Yukarıda tanımlanan işlemlerde sözleşmenin yapıldığı tarihtir.

İşlem Valörü: Yukarıda tanımlanan işlemlerde işlemin gerçekleşme tarihidir.

İşlem Vadesi: Geri alım vaadi ile satım ve geri satım vaadi ile alım işlemlerinde, geri alım ve geri satım taahhütlerinin yerine getirilme tarihleridir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na likidite senetleri ihracı menkul kıymet satımı, likidite senetleri erken itfası da menkul kıymet alımı tanımları ile aynı içerikte değerlendirilir.

İşlemler Açık Piyasa İşlemleri Uygulama Talimatı çerçevesinde gerçekleştirilir.

3- Taraflar, 1211 sayılı Kanun'un 52 nci maddesi uyarınca, bu Açık Piyasa İşlemleri Çerçeve Sözleşmesi'ni temel dayanak kabul ederek 2 nci maddede tanımını bulan; menkul kıymet alım-satım, geri alım vaadi ile satım, geri satım vaadi ile alım işlemleri ya da yalnızca alım-satım vaadini içeren işlemler ile Merkez Bankası likidite senetleri ihraç, erken itfa işlemleri yapmayı; her işlemin ayrı bir sözleşme olarak bu Çerçeve Sözleşme'de düzenlenen hükümlere göre yapılacağını kabul ederler.

4- Taraflar, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 45. maddesi uyarınca belirlenen denetim yollarından ayrı olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası elemanlarınca veya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından yetkili kılınacak kuruluşlarca yapılacak her türlü denetimi kabul ettiklerini ve istenilen her türlü bilgi ve belgeleri zamanında vereceklerini, kurum hesapları, bilanço kar ve zarar hesapları ile kanuni defterleri üzerinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından inceleme yapılmasını veya yaptırılmasını kabul ederler.

5- Taraflar, 1211 sayılı Kanun'un 52 nci maddesinde belirlenen, bu sözleşmeye konu olabilecek "menkul kıymet" türünü işlem anında serbestçe tayin ederler.

6- Taraflar, işbu sözleşmenin imzalanması ile başlayacak sözleşme süresinin bir yıl olduğunu, bu sürenin bitiminden bir ay önce taraflardan biri fesih ihbarında bulunduğu takdirde sözleşmenin sona ereceğini, fesih ihbarına başvurulmaması halinde ise sözleşmenin bir yıl süre ile yenileneceğini kabul ederler. Yenilenen süre için de fesih ihbarı aynı süreye tabidir.

Fesih ihbarı, noter marifetiyle veya iadeli taahhütlü bir mektupla yahut telgrafla yapılır.

Ancak, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, bu sözleşmede tanımlanan açık piyasa işlemlerinden dolayı karşı tarafın herhangi bir yükümlülüğünü yerine getirememesi halinde bu Çerçeve Sözleşme'yi ihbarsız olarak geçici bir süre askıya almaya ya da feshetmeye yetkilidir.

Sözleşmenin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde, sürenin bittiği tarihte devam eden işlem bulunduğu takdirde, bu sözleşmenin 11 inci ve 13 üncü maddelerinde tanımlanan durumlar haricinde, o işlemin vadesinin bitimi beklenir; bu halde süre uzamış sayılmaz.

7- Taraflar bu Çerçeve Sözleşme'nin imzalanmış olmasına dayanarak, sözleşme süresi içinde, bu sözleşmede tarifini bulan türden işlemler yapılmasını veya yapılmamasını neden göstererek herhangi bir hak talebinde bulunamazlar.

8- Taraflar, karşılıklı olarak serbestçe alım-satım, geri alım vaadi ile satım, geri satım vaadi ile alım ya da yalnızca alım-satım vaadini içeren işlemler ile Merkez Bankası likidite senetleri ihraç, erken itfa işlemleri türünden olsun, seçtikleri işlem sırasında bedelleri belirleyeceklerdir. Bu bedeller faizi de içerdiği için, işlemler için ayrıca faiz talep edilmez.

Söz konusu bedellerin önceden kararlaştırılmış olması, taraflara; hata, hile, gabin gibi iradeyi fesada uğratan nedenler ileri sürerek işlemde vazgeçme ve bunlara dayalı tazminat talep etme hakkı vermez.

9- Taraflar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Açık Piyasa İşlemleri Uygulama Talimatında belirtilen sürelerde bu Çerçeve Sözleşme'de tanımlanan işlemlere konu menkul kıymeti teslim etmek ve işlem esnasında belirlenen kıymet bedellerini ödemekle yükümlüdürler. İşlem valörü ile işlem vadelerinin iş günü olarak tarifi zorunludur. İşlem valörünün ya da vadesinin hataen hafta tatili, ulusal ve dini bayramlar gibi tatil gününe rastlaması halinde ise valör ya da vade bir sonraki iş günü olarak kabul edilir.

Vade içinde tek taraflı olarak işlemde dönülemez. Ancak, vade içinde ve mutabakat sağlanarak işlemin feshi veya vadenin değiştirilmesi mümkündür.

10- Taraflar, işlemin vadesinde ya da daha öncesinde tek taraflı olarak işlemin yenilenmesini talep edemez. İşlemin vadesinde gerçekleştirilecek yeni bir işlem, diğer tarafa yeni işlem isteğinin bildirilip kabul görmesi halinde mümkündür.

11- Taraflar, bu Çerçeve Sözleşme'de tanımlanan açık piyasa işlemlerinde işlem valöründe ya da işlemin vadesinde ifadan kaçınmak, işleme konu menkul kıymeti teslimden

kaçınmak, vadelerini yerine getirmemek gibi her ne sebeple olursa olsun yükümlülüklerini yerine getirmezler ise temerrüde düşerler.

Temerrüt, kararlaştırılan vadede Açık Piyasa İşlemleri Uygulama Talimatında belirtilen işlem saatinde kendiliğinden oluşur. Taraflar süre tanıyarak ihtar koşulundan karşılıklı olarak vazgeçmişlerdir.

Bu durumda, yükümlülüklerini yerine getiremeyen taraf, yükümlülüklerin yerine getirilmemesinden dolayı karşı tarafın uğrayacağı her türlü zararı da karşılamakla yükümlüdür.

Bu çerçevede, yükümlülüklerini yerine getirmeyen taraf, menkul kıymetin piyasa değeri, üçüncü şahıslara satışı halinde ise satış bedeli ile işlem karşılığı tutar arasındaki farkı tazmin etmeyi kabul eder. Menkul kıymetin piyasa değeri, eğer Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca kabul edilebilecek işlem hacmi gerçekleşmişse söz konusu kıymetin İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Tahvil ve Bono Piyasası ortalama fiyatı, aksi halde temerrüt tarihindeki Resmi Gazete fiyatı baz alınarak belirlenir. Üçüncü şahıslara satış halinde ise satış bedeli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca belirlenir. Menkul kıymetin piyasa değerinin belirlenmesi yönteminde, üçüncü şahıslara satılıp satılmaması konusunda Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası yetkilidir.

Temerrüt hali geri alım vaadi ile satım veya geri satım vaadi ile alım işlemlerinin işlem valöründe ortaya çıkmışsa, uğranılan zarar söz konusu işlemin faiz oranı ile o gün benzer işlemler için piyasada geçerli olan ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca kabul edilen faiz oranı dikkate alınarak hesaplanır.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası lehine oluşacak fark, işleme katılan aracı kurumun Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki teminat hesapları dahil, türü ve niteliği ne olursa olsun hesaplarında bulunan para ve kıymetli evraktan aynen, ihtarsız, ihbarsız, itirazsız tek yanlı olarak tahsil ve ifa olunur.

12- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, her bir açık piyasa işlem türü için teminat istemeye yetkilidir.

Teminatlara ilişkin düzenlemeler, Açık Piyasa İşlemleri Uygulama Talimatında belirlenir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile işlem yapacak aracı kurumlar söz konusu talimat çerçevesinde belirlenecek kıymetler bazında teminat tutarlarını, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca belirlenecek teminat hesaplarında bulundurmakla yükümlüdürler.

Teminatlara ilişkin Açık Piyasa İşlemleri Uygulama Talimatında gerçekleştirilecek değişiklikler, değişiklik tarihinden itibaren yapılacak yeni işlemler için geçerlidir.

Aracı kurumlar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına mutlak surette mülkiyeti kendilerine ait menkul kıymetleri teminat olarak vereceklerini, nezdlerinde müşteri nam ve hesabına saklanan veya emaneten tevdi olunan kıymetleri teminat olarak vermeyeceklerini kayıtsız şartsız kabul ederler.

13- Bu sözleşmeye taraf aracı kurumun gerçekleştirdiği işlemler karşılığı teminat olarak bulundurması gereken kıymetlerin değerinin, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca belirlenecek “teminat gereği”nin altına düşmesi ve gerekli tutardaki teminatı Açık Piyasa İşlemleri Uygulama Talimatında belirtilen sürede Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca belirtilen teminat hesabına yatırmaması halinde, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, söz konusu aracı kurumu tüm açık piyasa işlemlerinde ya da kendi belirleyeceği işlemlerin bir kısmında temerrüde düşmüş sayabilir ve vadesi gelmemiş işlemleri de dahil olmak üzere işlemlerini 11 inci maddede belirtilen temerrüt hali yaptırımları çerçevesinde tasfiye edebilir.

14- Taraflar, bu Çerçeve Sözleşme kapsamında gerçekleştirilen açık piyasa işlemlerinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Açık Piyasa İşlemleri Müdürlüğüne Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Elektronik Fon Transferi işlem teklif ve işlem teyit mesajı bilgilerini yazılı delil olarak kabul ederler.

EFT üyesi olmayan taraflar "Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Açık Piyasa İşlemleri Müdürlüğü"ndeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası aracı kurum teyit teleksi metinlerini delil olarak kabul etmişlerdir.

Telefonla gerçekleştirilen işlemlere ilişkin olarak çıkacak uyuşmazlıkların çözümünde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası telefon bant kayıtları esas alınır. Söz konusu bant kayıtlarının uyuşmazlığın çözümünde yetersiz kalması halinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası işlem kayıtları esas alınır.

Bu hüküm bir delil anlaşması olarak kabul edilmiştir. Aykırılık iddiaları veya itirazlar ancak ilgili teklif ve teyit mesajları ve kayıtlarının yukarıda sözü edilen mesaj ve kayıtlarla aynı gün tarihini taşıması halinde dikkate alınır.

15- Taraflar, ödemelerin tatili halinde, söz konusu süre içinde yerine getirilmesi gereken ifadan, sürenin sonuna kadar itirazsız ve ihbarsız vazgeçmiş sayılırlar. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile işlem yapan aracı kurumun işlemleri konkordato, iflas,

2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 46. madde (h) bendi uyarınca aracılık faaliyeti yetkilerinin kaldırılması ve benzeri hallerde, 11 inci madde çerçevesinde tasfiye edilir.

16- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Açık Piyasa İşlemleri Uygulama Talimatları ile bunların ek ve değişiklikleri bu Çerçeve Sözleşme'nin ayrılmaz bir parçasıdır.

17- İşbu Açık Piyasa İşlemleri Çerçeve Sözleşmesi tarihinde imzalanmış olup, bu Çerçeve Sözleşme'ye bağlı olarak yapılacak işlemlerden doğan uyuşmazlıkların çözümünde uygulanacaktır.

Bu Çerçeve Sözleşme'nin yürürlüğe girmesiyle birlikte, taraflar arasındaki mevcut Geri Alım – Geri Satım Genel Sözleşmesi yürürlükten kalkar.

Bu Çerçeve Sözleşme'den doğacak uyuşmazlıkların çözümünde, Ankara Mahkemeleri ve İcra Daireleri yetkilidir.

Aracı Kurum :

Yetkili İmzalar :

İsimler :

Ünvanlar :

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI
İDARE MERKEZİ

Ek 3**AÇIK PİYASA İŞLEMLERİ
BANKA/ARACI KURUM TANITIM FORMU**

BANKA / ARACI KURUM ADI			
AÇIK PİYASA İŞLEMLERİNİ TELEFON İLE YAPACAK BİRİMİN :			
ADI VE YAZIŞMA ADRESİ			
TELEFON / FAKS NO (KODU İLE BİRLİKTE)	SANTRAL TELEFON NO:	SANTRAL FAKS NO:	BİRİM FAKS NO:
GÖREVLİLERİN : <u>LİMİTİ</u> (LİMİT SINIRLAMASI BULUNMADIĞI TAKDİRDE "SINIRSIZ" İFADESİ KULLANILACAKTIR.) (DİREKT TELEFON BULUNMADIĞI TAKDİRDE DAHİLİ TELEFON YAZILACAKTIR.)	<u>ADI SOYADI</u>	<u>ÜNVANI</u>	<u>TELEFONU</u>
YAPILAN İŞLEMLERLE İLGİLİ AYRINTI SORABİLECEK ŞAHISLARIN İSİMLERİ			